

Veiledning til
forskrift om brannforebygging

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1. Innledende bestemmelser	3
§ 1 Formål	3
§ 2 Virkeområde	4
§ 3 Generelle krav til aktsomhet	5
Kapittel 2. Forebyggende plikter for eieren av byggverk	8
§ 4 Kunnskap og informasjon om brannsikkerhet i byggverk	8
§ 5 Kontroll og vedlikehold av bygningsdeler og sikkerhetsinnretninger	11
§ 6 Kontroll og vedlikehold av fyringsanlegg	14
§ 7 Brannvarsling og manuelt sløkkeutstyr i bolig og fritidsbolig	17
§ 8 Oppgradering av byggverk	20
§ 9 Eierens systematiske sikkerhetsarbeid	23
§ 10 Eierens dokumentasjon	26
Kapittel 3. Forebyggende plikter for brukeren av byggverk	28
§ 11 Brannsikker bruk av byggverk	28
§ 12 Brukerens systematiske sikkerhetsarbeid	31
§ 13 Brukerens dokumentasjon	34
Kapittel 4. Kommunens forebyggende plikter	36
§ 14 Kartlegging av risikoen for brann	36
§ 15 Planlegging av det forebyggende arbeidet	38
§ 16 Gjennomføring av det forebyggende arbeidet	40
§ 17 Feiing og tilsyn med fyringsanlegg	42
§ 18 Risikobasert tilsyn	44
§ 19 Andre tiltak mot brann	47
§ 20 Evaluering av det forebyggende arbeidet	49
§ 21 Vannforsyning	51
§ 22 Kommunens dokumentasjon	52
Kapittel 5. Krav til produkter	54
§ 23 Omsetning og merking av bærbart brannsløkkeapparat	54
Kapittel 6. Sluttbestemmelser	56
§ 24 Ikrafttredelse	56

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål¹

Forskriften skal bidra til å redusere sannsynligheten² for brann, og begrense konsekvensene brann kan få for liv³, helse⁴, miljø⁵ og materielle verdier⁶.

Noter

- (1) Formålsbestemmelsen medfører ikke i seg selv noen plikter, men den sier noe om hvilke verdier forskriften skal ivareta. Dersom noen av pliktene som står i de andre bestemmelsene er uklare, kan formålsbestemmelsen være veiledende.
- (2) Sannsynlighet og konsekvens omtales gjerne samlet som risiko (risiko = sannsynlighet x konsekvens). Forebygging handler dermed ikke bare om å hindre at en brann oppstår, men også om å gjøre konsekvensene minst mulig dersom det skulle oppstå en brann.
- (3) Omfatter både mennesker og dyr.
- (4) Omfatter både fysisk og psykisk helse.
- (5) Omfatter bare miljøkonsekvenser som følge av brann.
- (6) Ifølge forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven omfatter *materielle verdier* også verdier som ikke kan erstattes, som for eksempel kulturminner.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* har vi en forskrift om brannforebygging?

Omlag 60 personer omkommer i brann hvert år.

Flere milliarder kroner blir utbetalt i erstatning etter brann.

Uerstattelige kulturverdier går tapt i brann.

De fleste branner kunne vært forhindret.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 1

§ 2 Virkeområde¹

Forskriften gjelder plikter for:

- a) enhver til å vise aktsomhet ved brannfarlig aktivitet²
- b) eiere og brukere av byggverk til å forebygge brann³
- c) kommunene til å forebygge brann⁴
- d) de som omsetter bærbart brannsløkkeutstyr⁵.

Noter

- (1) Bestemmelsen nevner de ansvarlige og beskriver kort pliktene i forskriften. Bestemmelsen medfører ikke i seg selv noen plikter.
- (2) Aktsomhetspliktene gjelder *fysiske personer* (i motsetning til juridiske personer som er en sammenslutning av personer som opptrer utad som én enhet). Disse pliktene fremgår av § 3.
- (3) Eiere og brukere kan være fysiske personer eller juridiske personer. Det gjelder spesielle regler for virksomheter. Disse pliktene fremgår av kapittel 2 og 3.
- (4) Gjelder kommunen som lokal brannvernmyndighet. Kommunen kan i tillegg ha plikter som eier eller bruker av byggverk. Pliktene som lokal brannvernmyndighet fremgår av kapittel 4.
- (5) § 23 i forskriften gjelder bare de som omsetter bærbare brannsløkkeapparat.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* har noen plikt til å forebygge brann?

Forskriftens virkeområde er basert på risiko - det skal være en sammenheng mellom risikoen du skaper og ansvaret du får.

Virksomheter har et særlig ansvar for risikoen de skaper.

I tillegg har kommunen et generelt og grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven §§ 2 og 3

§ 3 Generelle krav til aktsomhet¹

Enhver² plikter å vise aktsomhet³ ved gjennomføring av aktivitet som kan føre til brann⁴.

Det er forbudt å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander⁵ utendørs under slike forhold eller på en slik måte at det kan føre til brann⁶. Oppgjort ild må ikke forlates før den er fullstendig slokket.

Det er i tidsrommet 15. april til 15. september forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark⁷ uten tillatelse⁸ fra kommunen. Kommunestyret selv⁹ kan gjennom lokal forskrift¹⁰ fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann¹¹.

Hvis brannfaren er spesielt stor¹² utover tidsrommet nevnt i tredje ledd, kan kommunen¹³ innføre forbud mot å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs i bestemte områder. Forbudet kan vedtas som forskrift uten forhåndsvarsling¹⁴ og kunngjøring etter forvaltningsloven §§ 37 andre ledd og 38 første ledd bokstav c). Kommunen skal sørge for å gjøre forbudet alminnelig kjent¹⁵ på stedet det gjelder.

Noter

- (1) Bestemmelsen fastsetter kravene til aktsomhet ved aktiviteter som kan føre til brann.
- (2) Omfatter alle fysiske personer, i motsetning til juridiske personer som er en sammenslutning av personer som opptrer utad som én enhet.
- (3) Aktsomhetskravet innebærer en plikt til å være oppmerksom, og så langt som rimelig ta forholdsregler for å redusere sannsynligheten for brann og konsekvensene av brann.
- (4) Aktiviteter som kan føre til brann må forstås vidt. Bestemmelsen har størst betydning for innendørsaktiviteter. Sveising og lignende arbeider var tidligere regulert særskilt, men dekkes nå av den generelle aktsomhetsplikten. Andre eksempler er bruk av levende lys, matlaging på komfyr og bruk av produkter som kan selvantenne. Utendørsaktiviteter som skogsdrift m.m. omfattes også av denne bestemmelsen.
- (5) Å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander må forstås vidt. Dette omfatter for eksempel bruk av engangsgriller og andre bål- og peisinnretninger, oppsending av skylanterne og håndtering av brannfarlig avfall.
- (6) Ved disse aktivitetene kreves en spesiell aktsomhet og at man tar nødvendige forholdsregler. Aktsomhetsnormen er her altså strengere enn for andre aktiviteter.
- (7) Med skog og annen utmark menes alt unntatt innmark. Eksempler på innmark er gårdsplasser, hustomter, dyrket mark, engslått, kulturbeite og skogplantefelt, samt liknende områder hvor allmenn ferdsel vil være til hinder.
- (8) Ta kontakt med kommunen for opplysninger om søknadsprosedyrer.
- (9) "Kommunestyret selv" vil si at kommunestyret ikke kan delegerer myndigheten videre (delegasjonssperre).

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

- (10) En lokal forskrift er et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer, og gjelder på et geografisk definert område.
- (11) Med "*åpenbart ikke medføre brann*" menes f.eks. at det ligger snø på bakken, eller at det har vært mye nedbør over lang tid. Ved usikkerhet bør man ta kontakt med brann- og redningsvesenet.
- (12) Hvorvidt det er spesielt stor brannfare må avgjøres etter en konkret vurdering av det lokale terrenget, nedbørsmengde, aktivitetsnivå og andre risikoforhold.
- (13) Kommunen står fritt til å delegere myndigheten, dvs. at vedtak etter denne forskriften kan fattes av den som har fått myndigheten delegert, for eksempel brannsjefen.
- (14) Kommunen bør imidlertid vurdere om noen skal gis anledning til å uttale seg før den vedtar forskriften.
- (15) Det er viktig at kommunen gjør en konkret vurdering av hvem som bør vite om forbudet og hvordan de best kan nås. Informasjon på internett og bruk av lokale medier vil ofte være tilstrekkelig.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til aktsomhet ved brannfarlig aktivitet?

Mange branner kunne vært unngått med større aktsomhet og iverksetting av tiltak for å redusere risikoen for brann.

Værforbehold kan gjøre omgivelsene mer sårbare for brann i større deler av året.

Uforsiktighet med åpen ild eller brannfarlige gjenstander, kan medføre straffeansvar og erstatningsansvar.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for aktiviteten?

Det er den som utfører aktiviteten som er ansvarlig for brannsikkerheten.

Ved bålbrekking og lignende er det den som antenner ilden som er ansvarlig for sikkerhetstiltak og å slukke ilden før stedet forlates.

Kommunen kan forebygge branner i skog og annen utmark ved å tilrettelegge plasser for bål, grilling og lignende aktiviteter.

Ved skogsdrift og lignende som medfører stor brannfare, kan kommunen etablere egne bestemmelser gjennom lokal forskrift.

Gjennomføring - hvordan kan du ivareta brannsikkerheten ved ulike aktiviteter?

I aktsomhetskravet ligger det både en plikt til å vurdere risikoen for brann, og å stoppe aktiviteten eller ta egnede forholdsregler for å minimere risikoen.

Ved risikovurderingen må du ta hensyn til risikoen ved selve aktiviteten, og til brannfaren i omgivelsene. Dersom du er usikker bør du forhøre deg med brann- og redningsvesenet eller andre med brannfaglig kompetanse før du utfører aktiviteten. Det er også mye informasjon tilgjengelig på internett, for eksempel på sikkerhverdag.no. Forholdsreglene skal være slik at risikoen blir liten. Dersom risikoen er for stor, skal aktiviteten stoppes.

En rekke brannfarlige aktiviteter reguleres i andre regelverk, for eksempel forbud mot bålbrekking i lokale forskrifter etter forurensningslovgivningen. Forebyggendeforskriften innskrenker ikke disse kravene, men kan stille ytterligere krav til aktsomhet for å redusere brannrisikoen.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 5

Les mer

- sikkerhverdag.no

Kapittel 2. Forebyggende plikter for eieren av byggverk

§ 4 Kunnskap og informasjon om brannsikkerhet i byggverk¹

Eieren² av et byggverk³ skal kjenne⁴ kravene til brannsikkerhet⁵ som gjelder for byggverket.

Eieren skal ha kunnskap⁶ om bygningsdeler, installasjoner og utstyr i byggverket som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann⁷.

Eieren skal gjøre den som har rett til å bruke⁸ byggverket kjent med kravene som gjelder for bruken av byggverket⁹, og med alle egenskapene ved byggverket som har betydning for brannsikkerheten. Er det flere som har rett til å bruke byggverket, skal eieren sikre at all bruk samordnes på en måte som bidrar til å forebygge brann.

Noter

- (1) Bestemmelsen stiller krav om at eieren gjør seg kjent med opplysninger om brannsikkerheten i byggverket, og at disse opplysningene formidles til leietaker eller andre som har rett til å bruke byggverket.
- (2) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (3) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (4) Innebærer at eieren skal vite om og ha en forståelse av kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket.
- (5) Kravene til boliger og fritidsboliger fremgår av plan- og bygningslovgivningen, eventuelt supplert av de tekniske kravene i brann- og eksplosjonslovgivningen. For byggverk som brukes til andre formål kan det gjelde ytterligere krav, for eksempel krav i arbeidsmiljølovgivningen.
- (6) Innebærer at eieren skal ha kunnskap om alle bygningsdeler og lignende som skal hindre brann eller begrense konsekvensene av brann i byggverket, og å vite hvilke forutsetninger som må være oppfylt for at de skal fungere.
- (7) Omfatter alle tekniske tiltak i byggverket for å hindre brann eller begrense konsekvensene av brann.
- (8) Bruker er enten eieren selv eller den som har avtale med eieren om bruk av byggverket.
- (9) De viktigste kravene til bruk av byggverket fremgår av tillatelsen etter plan- og bygningsloven.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til kunnskap om brannsikkerheten i byggverket?

Når byggverket prosjekteres og oppføres for å oppfylle kravene i gjeldende regelverk, blir det etablert *forutsetninger og begrensninger* som må være oppfylt for at brannsikkerheten skal være ivaretatt. De som planlegger og oppfører bygninger tar utgangspunkt i egenskapene til materialer, utstyr og lignende. På bakgrunn av disse egenskapene beregner de den samlede brannsikkerheten, og til slutt må de velge løsninger som oppfyller alle branntekniske krav. Eksempel på forutsetninger kan være brannmotstanden i materialer, etablering/plassering av brannskiller og et maksimalt antall personer som kan oppholde seg i byggverket i forhold til dimensjonering og utforming av rømningsveiene. Andre begrensninger kan være knyttet til maksimal brannbelastning og lagringshøyde av varer etc.

Endringer i disse forutsetningene kan redusere brannsikkerheten. Å ta bort eller endre plasseringen av en brannvegg kan føre til raskere spredning av brann, og overskridelse av bruksbegrensningene kan ha stor betydning for rømningstiden.

Det er derfor et grunnleggende krav at eier kjenner byggverket sitt, og at brukeren blir gjort kjent med dets forutsetninger og begrensninger.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for å kjenne og formidle forutsetningene?

Det er eieren som har ansvaret for å gjøre seg kjent med og formidle opplysningene om brannsikkerhet i byggverket.

Brukeren har ingen plikter etter denne bestemmelsen, men er mottaker av informasjonen fra eier, og må forholde seg til den. Brukeren har sine selvstendige plikter i forskriftens kapittel 3.

Gjennomføring - *hvordan* kan du gjøre deg kjent med forutsetningene?

Alle bygningseiere må som et minimum gjøre seg kjent med tillatelsene til byggverket etter plan- og bygningsloven og de prosjekterte forutsetningene og begrensningene. Her fremgår det blant annet hva byggverket er godkjent brukt til, og eventuelle begrensninger i bruken.

For nye byggverk skal eier senest ved søknad om ferdigattest ha fått overlevert dokumentasjon for hvordan igangsetting, forvaltning, drift og vedlikehold av byggverk, tekniske installasjoner og anlegg skal utføres på en tilfredsstillende måte (såkalt FDV-dokumentasjon). Dette fremgår av byggteknisk forskrift § 4-1 første ledd og byggesaksforskriften. Denne dokumentasjonen må eieren gjøre seg kjent med.

Eier bør også gjøre seg kjent med andre dokumenter som har betydning for brannsikkerheten, for eksempel tilsynsrapporter fra tilsyn fra Det lokale eltilsyn, Mattilsynet, Arbeidstilsynet og andre myndigheter.

Eier må dessuten kjenne den faktiske tilstanden i byggverket sitt. I enkle byggverk er det normalt tilstrekkelig å undersøke sikkerhetsinnretningene selv, men i mer komplekse byggverk kan det være nødvendig å innhente brannfaglig bistand og teknisk kompetanse på ulike installasjoner og systemer.

Det er de opplysningene som er avgjørende for en brannsikker bruk, som skal formidles til brukeren. Brukeren må vite hva byggverket kan brukes til, begrensninger i byggverket, hvordan det kan brukes og hvordan sikkerhetsinnretningene fungerer.

Samordning av bruk vil for eksempel være aktuelt i et kjøpesenter. Eieren må blant annet samordne bruken slik at byggverkets forutsetninger til blant annet maksimal brannbelastning og fremkommelighet i rømningsveier blir opprettholdt.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6

§ 5 Kontroll og vedlikehold av bygningsdeler og sikkerhetsinnretninger¹

Eieren² av et byggverk³ skal sørge for at bygningsdeler, installasjoner og utstyr i byggverket som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann⁴, blir kontrollert⁵ og vedlikeholdt slik at de fungerer som forutsatt⁶. Kontrollen skal avklare om sikkerhetsinnretningene:

- a) oppfyller kravene til brannsikkerhet⁷ som gjelder for byggverket
- b) fungerer hver for seg og sammen med hverandre⁸.

Kontrollens omfang⁹ og hyppighet¹⁰ skal være tilpasset sikkerhetsinnretningene og byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko¹¹.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en generell kontroll- og vedlikeholdsplikt for alle bygningsdeler og sikkerhetsinnretninger mot brann i byggverk. Plikten til kontroll og vedlikehold av røykvarslere og manuelt slukkeutstyr i boliger og fritidsboliger er særskilt regulert i § 7 siste ledd. I de fleste tilfeller vil vedlikeholdsplikten være sammenfallende med plikten til vedlikehold av tekniske installasjoner og anlegg i plan- og bygningsloven § 29-6. Plikten i forebyggendeforskriften § 5 har imidlertid et noe større virkeområde, ved at den også gjelder kontroll og dessuten omfatter alle krav til brannsikring av byggverket.
- (2) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (3) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (4) Omfatter alle tekniske tiltak i byggverket som skal hindre brann eller begrense konsekvensene av brann.
- (5) Begrepet kontroll omfatter både kvalifisert kontroll og ettersyn. Med ettersyn menes en enkel egenkontroll.
- (6) Det vil si at sikkerhetsinnretningene må oppfylle forutsetningene for brannsikkerhet som ble lagt til grunn ved prosjekteringen og oppførelse av byggverket.
- (7) Kravene til boliger og fritidsboliger fremgår av plan- og bygningslovgivningen, eventuelt supplert av de tekniske kravene i brann- og eksplosjonslovgivningen. For byggverk som brukes til andre formål kan det gjelde ytterligere krav, for eksempel krav i arbeidsmiljølovgivningen.
- (8) Det må avklares om forutsetningene for brannsikkerhet i byggverket er oppfylt, se § 4. I mange tilfeller vil forutsetningene for kontroll og vedlikehold fremgå av leverandørens spesifikasjoner for produktene.
- (9) Omfanget av kontrollen må være tilstrekkelig for å avklare i hvilken grad pliktene i første ledd er oppfylt.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

- (10) Hyppigheten må vurderes i forhold til produsentens spesifikasjoner eller gjeldende standarder.
- (11) Omfanget, innholdet og gjennomføringen av kontrollen skal være basert på risikoen i byggverket.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til kontroll og vedlikehold av sikkerhetsinnretninger?

Når byggverket prosjekteres og oppføres for å oppfylle kravene i gjeldende regelverk, blir det etablert enkelte *forutsetninger* som må være oppfylt for at brannsikkerheten skal være ivaretatt, se § 4 om opplysninger om brannsikkerheten i byggverket. For at disse forutsetningene skal opprettholdes over tid, må alle sikkerhetsinnretningene kontrolleres og vedlikeholdes jevnlig.

Kontroll og vedlikehold utgjør derfor et grunnleggende krav til brannsikring av alle byggverk, uavhengig av hvem som eier byggverket og hva det brukes til.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for kontrollen og vedlikeholdet?

Ansaret for kontroll og vedlikehold av sikkerhetsinnretningene hviler på eier.

Eieren kan avtale at brukeren av byggverket eller andre skal gjennomføre kontrollen og vedlikeholdet, men eieren er likevel ansvarlig.

Gjennomføring - *hvordan* kan du kontrollere og vedlikeholde sikkerhetsinnretningene?

Kontroll- og vedlikeholdsplikten er utformet som funksjonskrav eller *formålskrav*. Bestemmelsen inneholder ikke et uttrykkelig kompetansekrav, men den som utfører kontrollen må ha den kunnskapen som er nødvendig for å avklare om sikkerhetsinnretningene oppfyller kravene og fungerer som forutsatt. Den som skal utføre vedlikehold må også ha nødvendig kompetanse.

Kontrollen skal for det første avdekke om sikkerhetsinnretningene fungerer *hver for seg og sammen med hverandre*. Dette gjelder sikkerhetsinnretningenes iboende egenskaper og funksjoner, slik de er beskrevet fra produsent eller leverandør. Kontroll som er gjennomført i samsvar med leverandørens anvisninger, Norsk Standard eller likeverdig standard vil normalt avdekke om sikkerhetsinnretningene fungerer hver for seg og sammen med hverandre.

Kontrollen skal imidlertid også avklare om sikkerhetsinnretningene oppfyller *kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket*. Dette henger sammen med forutsetningene da byggverket ble prosjektert og oppført, og innebærer at sikkerhetsinnretningene må kontrolleres i forhold til beregningen som er gjort av den samlede brannsikkerheten i byggverket. Blant annet må kontrollen være egnet til å avdekke om dekningsgraden og kapasiteten på sikkerhetstiltakene er tilfredsstillende etter eventuelle bygningsmessige endringer, endret drift eller endret brannbelastning. I komplekse byggverk kan dette stille store krav til kompetanse.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Vedlikeholdet skal sørge for at sikkerhetsinnretningene *fungerer som forutsatt*. Dette omfatter som utgangspunkt både forutsetningene fra produsenten og leverandøren, og dessuten forutsetningene som ble etablert i forbindelse med prosjekteringen og oppføringen av byggverket. Periodevis *service* skal alltid utføres i samsvar med forutsetningene. Dersom kontrollen avdekker avvik fra forutsetningene som skyldes slitasje, skader eller andre feil ved sikkerhetsinnretningene, skal sikkerhetsinnretningene *settes i stand* slik at de opprinnelige egenskapene og funksjonene gjenoprettes.

Plikten til vedlikehold innebærer ikke i seg selv et forbud mot *endring* eller *fjerning* av sikkerhetsinnretningene. Hvorvidt bygningsdeler, installasjoner og utstyr kan endres eller fjernes helt, er avhengig av kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket. En endring av sikkerhetsinnretningene vil vanligvis utløse krav om ny vurdering av brannsikkerheten, søknad og godkjenning av bygningsmyndighetene.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6

§ 6 Kontroll og vedlikehold av fyringsanlegg¹

Eieren² av et byggverk³ skal melde⁴ fra til kommunen når det er installert nytt ildsted eller gjort andre vesentlige⁵ endringer av fyringsanlegget⁶.

Eieren skal sørge for at fyringsanlegget virker som forutsatt⁷. Dersom det blir oppdaget feil på anlegget som vesentlig øker risikoen for brann, skal anlegget stenges for bruk⁸ dersom feilen ikke utbedres umiddelbart.

Etter å ha mottatt et varsel om feiling eller tilsyn, skal eieren sørge for at feieren har tilfredsstillende atkomst⁹ til hele fyringsanlegget.

Noter

- (1) Bestemmelsen regulerer eierens plikter i forbindelse med fyringsanlegg. Kommunens plikter til å føre tilsyn med og feie fyringsanlegg reguleres i § 17.
- (2) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (3) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (4) Forskriften regulerer ikke formkrav til meldingen, men meldingen må inneholde tilstrekkelig informasjon til at brann- og redningsvesenet kan utføre feiling og tilsyn med fyringsanlegget. Mange kommuner har egne skjema for dette.
- (5) Alle endringer og feil som kan ha betydning for brannsikkerheten.
- (6) Fyringsanlegget omfatter både ildstedet, røykkanalen og eventuelle matesystem for brensel.
- (7) Som forutsatt betyr i denne sammenhengen at fyringsanlegget ikke gir økt risiko for brann som følge av feil eller slitasje.
- (8) Å stenge anlegget kan eksempelvis være at det demonteres, plomberes eller tilsvarende sikres mot bruk.
- (9) Begrepet *tilfredsstillende atkomst* må ses i sammenheng med kravene til sikring av arbeidstakere ved arbeid i høyden. Reglene som er gitt i eller i medhold av arbeidsmiljøloven retter seg mot arbeidsgivere, men de er veiledende også for det sikkerhetsnivået som er tilfredsstillende etter forebyggendeforskriften. Reglene er nå i hovedsak samlet i *forskrift om utførelse av arbeid*.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til fyringsanlegg?

Plikten til å melde fra om nye ildsteder eller vesentlige endringer av fyringsanlegg skal gi brann- og redningsvesenet *oversikt*, slik at det kan utføre sine oppgaver med feiing og tilsyn. En viktig opplysning vil være ildstedets type og fabrikk. Eiereren har også en plikt til å gjennomføre egenkontroll for å sikre at fyringsanlegget ikke brukes dersom dette kan øke brannfaren. Kravet om tilfredsstillende atkomst skal sørge for sikre og gode *arbeidsforhold* for feieren.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for at fyringsanlegget blir kontrollert?

Bestemmelsen regulerer bare eierens plikter. Kommunens plikter i forbindelse med fyringsanlegg reguleres i § 17.

Gjennomføring - *hvordan* kan du sørge for kontroll av fyringsanlegget?

Meldeplikten etter forebyggendeforskriften er oppfylt hvis eieren gir etterfølgende *informasjon* til kommunen om at det er installert et nytt ildsted, eller at det er gjort vesentlige endringer i et eksisterende fyringsanlegg. Plikten innebærer ikke i seg selv et krav til søknad etter plan- og bygningsloven. Forskriften gir ingen formkrav til meldingen, men mange kommuner har egne skjema for dette.

Installering, endring og reparasjon av ildsteder krever heller ikke søknad og tillatelse etter plan- og bygningslovgivningen, så lenge tiltaket skjer i et eksisterende byggverk og innenfor én bruksenhet eller branncelle.

Det er stilles ikke formelle krav til montør eller kontrollør. Feilmontering av ildsted kan få alvorlige følger. Det er derfor viktig at ildstedet monteres i henhold til oppstillingsvilkår og monteringsanvisning. Norsk brannvernforening administrerer og sertifiserer fagansvarlige i butikk, kontrollører og montører i forbindelse med Norsk Varmes bransjeskole. Her kan du finne fagfolk som kan dokumentere sin kunnskap.

Oppføring og rehabilitering, av skorstein er derimot søknadspiktig etter plan- og bygningsloven.

Tilfredsstillende atkomst er et funksjonskrav som innebærer at feieren må kunne gjennomføre inspeksjon og feiing av fyringsanlegget på en faglig tilfredsstillende måte, og uten at det er fare for skade på liv og helse. Reglene som er gitt i eller i medhold av arbeidsmiljøloven vil være veiledende for det sikkerhetsnivået som kreves etter forebyggendeforskriften. Det er som utgangspunkt opp til brann- og redningsvesenet å avgjøre om atkomsten er tilfredsstillende.

På tak som har en helning og høyde som gir fare for høye fall, må det monteres standardisert stige eller sørges for likeverdig sikring.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Arbeidstilsynets regelverk krever ikke typegodkjente stiger, men likevel gjelder regelverkets krav til styrke, stabilitet og vernekrav. Gjeldende NS EN standarder for slike produkter er å forstå som preaksepterte løsninger. For løse stiger vises det til NS EN 131 1-4, for tilbehør for tak/taksikringsprodukter til NS EN 12951 og for forankringspunkt og takkroker NS EN 516 og 517. Kravet om typegodkjenning gjelder kun stiger og taksikringsutstyr som skal selges i flere enn 10 eksemplarer.

Ved feiing gjennom innvendig feieluke må eieren sørge for atkomst til luken.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6

Les mer

- Forskrift om utførelse av arbeid
- Sikkerhetshåndbok for feiere (utgitt av fagforbundet)
- Norsk Varmes bransjeskole – sertifisering i ildsteds- og skorsteinsbransjen

§ 7 Brannvarsling og manuelt sløkkeutstyr i bolig og fritidsbolig¹

Eieren² av boliger³ og fritidsboliger⁴ skal sørge for at byggverkene har brannalarmanlegg⁵ eller et tilstrekkelig antall⁶ røykvarslere⁷. Det skal være minst én detektor eller røykvarslere i hver etasje⁸, som skal dekke kjøkken, stue, sone utenfor soverom og sone utenfor tekniske rom⁹. Alarmen skal kunne høres tydelig¹⁰ på oppholdsrom og soverom når dørene mellom rommene er lukket.

Eieren skal sørge for at boliger og fritidsboliger er utstyrt med minst ett av følgende sløkkeutstyr¹¹ som kan brukes i alle rom¹²:

- a) formfast brannslange med innvendig diameter på minst 10 mm fast tilkoblet vannforsyningsnett
- b) pulverapparat på minst 6 kg med ABC-pulver
- c) skum- eller vannapparat på minst 9 liter
- d) skum- eller vannapparat på minst 6 liter med effektivitetsklasse på minst 21A
- e) annet manuelt sløkkeutstyr med tilsvarende sløkkekapasitet.

Eieren skal sørge for at røykvarslere og manuelt sløkkeutstyr i boliger og fritidsboliger blir kontrollert ved funksjonsprøve eller ettersyn i samsvar med leverandørens anvisninger¹³, og at de vedlikeholdes slik at de fungerer som forutsatt.

Noter

- (1) Bestemmelsen fastsetter minstekravene til utstyr som skal varsle brann og brukes til brannsløkking i boliger og fritidsboliger.
- (2) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (3) Alle byggverk som er godkjent til boligformål etter plan- og bygningsloven.
- (4) Alle byggverk som er godkjent som fritidsbolig etter plan- og bygningsloven.
- (5) Alle brannalarmanlegg som er godkjent til bolig- og fritidsboligformål etter plan- og bygningsloven eller anlegg etter regler for FG-godkjente alarmanlegg for boliger med røykdeteksjon.
- (6) Det generelle kravet om tilstrekkelig antall røykvarslere eller brannalarmanlegg kan i enkelte tilfeller være strengere enn minstekravene i neste setning. I unntakstilfeller kan det derfor være behov for flere detektorer eller alarmer for å gi tilstrekkelig brannsikkerhet.
- (7) Alle røykvarslere som er godkjent til bolig- og fritidsboligformål etter plan- og bygningsloven.
- (8) Hva som regnes som en etasje er definert i TEK 10, § 6-1 Etasjeantall
- (9) Dekningsområdet tilsvarer minstekravet til varslingsutstyr i nye byggverk beregnet for få personer og byggverk av mindre størrelse, se forskrift om tekniske krav til byggverk av 26. mars 2010 § 11-12 andre ledd bokstav b) med veiledning.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

- (10) Alarmstyrken bør være minst 60 dB inne på hvert rom med lukkede dører.
- (11) Bærbart brannsløkkeapparat skal være godkjent etter § 23 i denne forskriften, eller etter tilsvarende bestemmelse i tidligere forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn.
- (12) Slukkeutstyret må være lett tilgjengelig ved brann. Det bør være slukkeutstyr i hver etasje, og avstanden mellom hver slukkeenhet bør ikke være mer enn 25 meter.
- (13) Kontrollen består vanligvis av en kombinasjon av egenkontroll og kvalifisert kontroll.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til røykvarslere og slukkeutstyr i boliger og fritidsboliger?

De fleste som omkommer i brann i Norge, omkommer i bolig.

Forebyggendeforskriften fastsetter minstekravene til utstyr i boliger og fritidsboliger der byggverket ikke er omfattet av strengere krav i andre regelverk. Nye boliger vil som regel være omfattet av strengere krav i plan- og bygningsloven.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for at byggverket har røykvarsler og slukkeutstyr?

Anskaffelse, plassering, kontroll og vedlikehold av røykvarsler og slukkeutstyr er eierens ansvar.

Selv om kontroll og vedlikehold er overlatt til leier i samsvar med husleieloven § 5-3, vil eieren være ansvarlig.

Rådet for vedlikehold av brannsløkkemateriell fører register over virksomheter og personer som er kvalifiserte til å utføre vedlikehold på håndsløkkere og brannslangetromler.

Gjennomføring - *hvordan* kan du sørge for at boligen eller fritidsboligen er tilstrekkelig utstyrt?

Alle produkter som skal dekke minstekravene til utstyr for varsling og slokking av brann, skal være *godkjent* i samsvar med offentlige krav. Godkjente røykvarslere skal være CE-merket, og i tillegg være merket med NS-EN 14604, DSB 235 eller SNR 235. Alt slukkeutstyr skal være CE-merket, og dessuten være merket med hvilke typer branner de eger seg til å slokke.

Varslingsutstyret og slukkeutstyret må plasseres i samsvar med produsentens anvisninger, og slik at de sikrer tidlig varsling og effektiv slokking. Det er anbefalt at slukkeutstyr plasseres inne i hver enkelt boenhet, og at røykvarslere blir seriekoblet, slik at alle varsler samtidig. Forebyggendeforskriften § 7 angir minstekravene til dekningsområder.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

DSB anbefaler å montere røykvarsler og utplassere slukkeutstyr i campingenheter og fritidsbåter som brukes til overnatting. Andre regelverk kan stille krav til omfang og plassering av slikt utstyr.

Normalt er det tilstrekkelig å kontrollere vanlige røykvarslere ved hjelp av testknappen. De fleste røykvarslere krever ikke annet vedlikehold enn å skifte batteri. Alarmanlegg skal derimot ha kontroll og vedlikehold i henhold til § 5.

Brannslanger i bolig og fritidsbolig skal kontrolleres og vedlikeholdes i henhold til § 5, men må tilpasses § 5, siste ledd, som sier at kontrollens omfang og hyppighet skal være tilpasset sikkerhetsinnretningene og byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko. Dette innebærer at kontroll av brannslanger i bolig og fritidsbolig ofte vil være tilfredsstillende utført med visuelt ettersyn og eventuell funksjonsprøve. Det bør gjennomføres jevnlig egenkontroll av skum- og pulverapparater, og dessuten fagkyndig kontroll hvert femte år og utvidet kontroll og service hvert tiende år.

Egenkontroll av skum- og pulverapparater vil i hovedsak være sjekk av at:

- manometerpilen står på grønt
- slangen ikke er mørken og utett
- plombering er intakt
- pulveret ikke har klumpet seg (snu apparatet)
- beholder ikke er rusten eller har annen fysisk skade
- det er ryddig rundt apparatet slik at tilgjengelighet er sikret

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6
- NS 3910 Brannmateriell – Vedlikehold av håndsløkkere

Les mer

- sikkerhverdag.no
- Rådet for vedlikehold av brannsløkkemateriell (rvb.no)

§ 8 Oppgradering av byggverk¹

Eieren² av et byggverk skal sørge for å oppgradere sikkerhetsnivået i byggverket³ slik at det minst tilsvare nivået som fremkommer av de samlede kravene gitt i byggeforskrift 15. november 1984 nr. 1892 eller senere byggeregler. Oppgraderingen kan skje ved bygningstekniske tiltak, andre risikoreduserende tiltak eller ved en kombinasjon av slike⁴. Oppgraderingsplikten gjelder så langt den kan gjennomføres innenfor en praktisk og økonomisk forsvarlig ramme⁵.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt for eieren til å utbedre byggverk som er oppført før byggeforskrift 15. november 1984 (BF 1985) trådte i kraft. Denne plikten gjelder i tillegg til de alminnelige pliktene i § 4 og § 5, og ved siden av virksomhetenes plikt i brann- og eksplosjonsvernlovens § 8 til systematisk sikkerhetsarbeid.
- (2) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (3) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (4) Kravet til sikkerhetsnivå er et *funksjonskrav* som kan oppfylles ved å følge kravene i BF 1985 eller ved analyse.
- (5) Gjennomføringen av slike tiltak kan bygge på en kost/nytte-analyse. Det vil ikke være samfunnsøkonomisk lønnsomt å for enhver pris å oppgradere et byggverk, men personsikkerheten skal alltid prioriteres.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til oppgradering av eldre byggverk?

Kravene til brannsikkerhet i nye byggverk i medhold av plan- og bygningsloven har økt etter hvert som det har kommet ny kunnskap om brann, og parallelt med ny teknologi som øker muligheten til å oppdage branner og begrense konsekvensene av branner i byggverk. Disse kravene gjelder som utgangspunkt bare nye byggverk og nye tiltak i eksisterende byggverk. Samtidig fornyes bygningsmassen i Norge bare med 1-2 prosent i året. Det er derfor et etterslep av byggverk med behov for oppgradering av brannsikkerheten.

Oppgraderingskravet i gjeldende forebyggendeforskrift viderefører kravet om oppgradering av eldre byggverk i tidligere forskrifter.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for oppgradering av byggverket?

Eier av byggverket er ansvarlig for at byggverket blir oppgradert.

Eieren kan avtale at brukeren eller andre skal sørge for oppgradering av byggverket, men eieren er likevel ansvarlig.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Gjennomføring - hvordan kan du oppgradere byggverket?

Oppgraderingsplikten setter et minstekrav til sikkerhet mot brann i alle byggverk. Oppgraderingsplikten får normalt ingen konsekvenser for eneboliger, fritidsboliger, garasjer, uthus o.l.

Byggverk som er lovlig oppført eller oppgradert etter 1985

Hvis byggverket er *lovlig* oppført og brukt i samsvar med byggeforskrift 15. november 1984 (BF 1985) eller senere byggeregler, skal kravet til sikkerhetsnivå være oppfylt. Senere endringer i byggverket eller bruk som kan ha betydning for brannsikkerheten, reguleres av plan- og bygningsloven. Eldre byggverk som er lovlig oppgradert etter tidligere forskrifter om forebygging av brann, oppfyller også kravet til sikkerhetsnivå.

Eldre byggverk som ikke er oppgradert

Eldre byggverk som ikke er lovlig oppgradert må vurderes opp mot sikkerhetsnivået i BF 1985. Uttrykket *de samlede kravene* er et såkalt *funksjonskrav*. Det innebærer at kravet angir en overordnet målsetting som skal nås. Denne målsettingen kan nås ved å følge de konkrete kravene i BF 1985, eller ved bruk av analyse til å dokumentere at det samlede sikkerhetsnivået i BF 1985 er oppfylt på annen måte.

Det er dermed mulig å velge andre løsninger enn de konkrete kravene i BF 1985, dersom det kan dokumenteres at sikkerhetsnivået i byggverket blir minst like høyt på en annen måte. Man kan betrakte kravene i BF 1985 som preaksepterte ytelser. Vurderingen må ta utgangspunkt i det preaksepterte ytelsesnivået i byggereglene, og løsningene som velges må verifiseres ved analyse. Analysen må både avdekke risikoen for brann i byggverket, og den må avklare hvilke tiltak som kan gi et sikkerhetsnivå som minst tilsvarer ytelsesnivået i byggereglene. Ved analyseløsning bør komparativ analyse etter prinsipper i NS 3901 benyttes.

Kravene i BF 1985 angir konkrete egenskaper, kapasiteter eller kvaliteter ved bygningsdelene, installasjonene og utstyret i byggverket. Dersom byggverket oppfyller ytelsesnivået for hver enkelt sikkerhetsinnretning, er kravet til oppgradering etter denne bestemmelsen også oppfylt. I veiledning til byggteknisk forskrift 2010 er det en tabell som viser overgangen mellom klassifisering av byggevarer/bygningsdeler i BF 1985 og dagens klassifisering i EUs byggevaredirektiv.

Eieren kan velge å sammenligne byggverket med sikkerhetsnivået i senere byggeregler, men må da forholde seg til det samlede sikkerhetsnivået innenfor én forskrift. Årsaken er at kravene til de ulike sikringstiltakene kan variere, selv om de samlede kravene er like eller høyere i senere byggeregler. Man må dessuten være oppmerksom på at nyere byggeregler i seg selv er basert på funksjonskrav, slik at de fleste ytelseskravene står i veiledningen til de tekniske forskriftene. Dersom disse ytelseskravene er oppfylt, er kravet til sikkerhetsnivå etter forebyggendeforskriften også oppfylt.

Eieren kan også velge en blandingsmodell der de preaksepterte ytelsene legges til grunn så langt de passer, og det gjøres en analyse som dokumenterer at sikkerhetsnivået kan opprettholdes med enkelte tiltak som avviker fra de preaksepterte ytelsene.

Utbedringskravet tillater såkalte *tekniske bytter*. Det vil si at ett sikkerhetstiltak kan byttes ut med et annet sikkerhetstiltak. For eksempel kan brannalarmanlegg og automatisk

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

---

brannsløkkeanlegg i noen tilfeller kunne erstatte branncelleinndeling i eldre byggverk. En betingelse for dette er at det samlede sikkerhetsnivået blir minst like høyt som ved oppfyllelse av de preaksepterte ytelsene.

Søknadsbehandling og godkjenning av utbedringstiltak etter plan- og bygningsloven

Mange av de nødvendige utbedringstiltakene vil være søknadspliktige etter plan- og bygningsloven, se plan- og bygningsloven § 20-1.

Selv om det er tilstrekkelig at det samlede sikkerhetsnivået i byggverket tilsvarer BF 1985, må hvert enkelt tiltak som utløser søknadsplikt, i seg selv tilfredsstillende dagens krav.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6
- Byggeforskrift 15. november 1984 (BF 1985)
- Plan- og bygningsloven kapittel 31

§ 9 Eierens systematiske sikkerhetsarbeid¹

En virksomhet² som eier³ et byggverk⁴ skal fastsette mål⁵ og iverksette⁶ planer⁵ og tiltak⁵ for å sikre byggverket mot brann. Virksomheten skal iverksette⁶:

- a) rutiner⁵ som sikrer at kravene til brannsikkerhet⁷ som gjelder for byggverket blir overholdt
- b) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved bygningsdeler, installasjoner og utstyr som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann⁸
- c) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det systematiske sikkerhetsarbeidet⁹.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være tilpasset byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko¹⁰.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt for virksomheter til å arbeide systematisk med å sikre byggverket mot brann. Denne plikten gjelder i tillegg til de alminnelige pliktene i § 4 og § 5, og ved siden av eiers plikt i § 8 til å oppgradere eldre byggverk.
- (2) Med virksomhet menes ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke, se brann- og eksplosjonsvernloven § 4 bokstav f). Eksempel på virksomheter er aksjeselskap, borettslag og stiftelser.
- (3) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (4) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (5) Mål, planer, tiltak og rutiner beskriver den faste strukturen (kravene til systematikk) i sikkerhetsarbeidet.
- (6) Kravet til iverksetting innebærer at virksomheten må sørge for at rutineene faktisk blir gjennomført.
- (7) De viktigste kravene til brannsikkerhet er gitt i eller i medhold av:
  - brann- og eksplosjonsvernloven
  - plan- og bygningsloven
  - arbeidsmiljøloven
- (8) Rutinene skal sikre at det blir kontrollert om forutsetningene for brannsikkerheten i byggverket er oppfylt, at avvik blir rettet opp og at nye avvik blir forebygget. Det er i første rekke kravet til systematikk som skiller denne plikten fra de alminnelige pliktene i § 4 og § 5.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

- (9) Rutinene skal sikre at det blir kontrollert om det systematiske sikkerhetsarbeidet fungerer som det skal, at eventuelle mangler i rutinene blir rettet opp og at nye mangler blir forebygget. En *evaluering* av sikkerhetsarbeidet er nødvendig for å oppnå dette.
- (10) Omfanget, innholdet og gjennomføringen av det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være basert på byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til systematisk sikkerhetsarbeid?

Systematisk sikkerhetsarbeid er et *fast system* for å redusere risiko. I praksis har begrepet omtrent samme betydning som internkontroll.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet for eier skal sikre at byggverket blir kontrollert, vedlikeholdt og oppgradert slik at sannsynligheten for brann blir redusert, og slik at det blir minst mulig konsekvenser dersom en brann skulle oppstå.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig og hvem kan bidra i det systematiske sikkerhetsarbeidet?

Virksomheten som eier byggverket er ansvarlig for at det blir gjennomført et systematisk sikkerhetsarbeid som ivaretar den *bygningstekniske brannsikkerheten* i byggverket.

Forebyggendeforskriften regulerer ikke fordelingen av oppgaver, ansvar og myndighet mellom organer og personer internt i den enkelte virksomheten. Dette reguleres i rettsreglene for den enkelte organisasjonsformen.

Brukeren av byggverket er ansvarlig for at byggverket blir *brukt* på en brannsikker måte.

Eieren kan avtale at brukeren av byggverket eller andre skal gjennomføre sikkerhetsarbeidet også for selve byggverket, men eieren er likevel ansvarlig.

Dersom tilsynsmyndigheten finner det nødvendig at eiere som ikke omfattes av virksomhetsbegrepet, gjennomfører systematisk sikkerhetsarbeid for at tilstrekkelig brannsikkerhet skal oppnås, kan de pålegge dette i henhold til § 8 i brann- og eksplosjonsvernloven. Det vil si at brann- og redningsvesenet kan pålegge eiere som ikke er virksomhet å gjennomføre og dokumentere systematisk sikkerhetsarbeid etter §§ 9 og 10 i denne forskriften.

Gjennomføring - *hvordan* gjennomføre systematisk sikkerhetsarbeid?

Plikten til systematisk sikkerhetsarbeid fastsetter kravene til *systematikk* i sikkerhetsarbeidet, og den bestemmer hva arbeidet som et minimum skal *omfatte*.

Den faste strukturen i sikkerhetsarbeidet skal bestå av *mål, planer, tiltak og rutiner*. Strukturen skal sikre at arbeidet gjennomføres konsekvent, og hindre at det oppstår tilfeldige feil i byggverket.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Sikkerhetsarbeidet skal som et minimum sikre at *kravene til brannsikkerhet* som gjelder for byggverket blir overholdt, og at sikkerhetsinnretningene i byggverket *fungerer som forutsatt*. De viktigste brannkravene til byggverk fremgår av tekniske forskrifter til plan og bygningsloven og av denne forskriften. Eksempel på sikkerhetsinnretninger er brannvegger, brannalarmanlegg og sprinkleranlegg.

Det er ikke tilstrekkelig at rutinene blir utarbeidet og formidlet i virksomheten. Det er en uttrykkelig plikt til å sørge for at rutinene faktisk blir *iverksatt*.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 8
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter

Les mer

- Tilsynsmyndighetenes veiledning til systematisk sikkerhetsarbeid i byggverk (blir utgitt i 2016)
- Arbeidsmiljøguiden

§ 10 Eierens dokumentasjon¹

En virksomhet² som eier³ et byggverk⁴ skal dokumentere⁵ at virksomhetens plikter etter §§ 4 til 9 er oppfylt.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt for virksomheter til å dokumentere at byggverk den eier oppfyller kravene til brannsikkerhet, og at pliktene i forebyggendeforskriften er oppfylt. På forespørsel skal virksomheten legge dokumentasjonen frem for tilsynsmyndighetene, se brann- og eksplosjonsvernloven § 33.
- (2) Med virksomhet menes ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke. Eksempel på virksomheter er aksjeselskap, borettslag og stiftelser.
- (3) Eieren er den som har grunnbokshjemmelen til byggverket.
- (4) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (5) Et dokument er en *skriftlig* meddelelse som inneholder informasjon. Informasjonen kan være i et hvilket som helst format, herunder elektroniske medier. Dokumentet trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men det må sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne at kravene til byggverket og virksomheten er oppfylt.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til dokumentasjon av brannsikkerheten?

Målet med plikten til dokumentasjon er å rette oppmerksomheten mot brannsikkerhet i virksomheten. Dokumentasjon er derfor en sentral del av virksomhetens systematiske sikkerhetsarbeid. Kravet til dokumentasjon retter oppmerksomhet mot innholdet i virksomhetens plikter og sørger for at pliktoppfyllelse blir målt og etterspurt.

Dokumentasjonskravet fremmer virksomhetens egen kontroll med at kravene til brannsikkerhet for byggverket og virksomhetens plikter etter forskriften er oppfylt.

Dokumentasjonsplikten skal også legge til rette for at brann- og redningsvesenet kan gjennomføre et grundig og effektivt tilsyn med brannsikkerheten i byggverket. Plikten til å legge dokumentasjonen frem for tilsynsmyndighetene følger av brann- og eksplosjonsvernloven § 33.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for dokumentasjonen?

Virksomheten som eier byggverket er ansvarlig for å dokumentere at dens plikter etter forskriften er oppfylt.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Eieren kan avtale at andre skal sørge for dokumentasjonen, men eieren er likevel ansvarlig overfor brannvernmyndighetene.

Gjennomføring - hvordan kan du dokumentere at kravene er oppfylt?

Dokumentasjonsplikten innebærer at virksomheten må ha informasjon tilgjengelig som viser at kravene til byggverket og virksomheten er oppfylt. Informasjonen må være skriftlig, men trenger ikke være i papirformat. Den kan være lagret elektronisk.

Dokumentasjonen trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men den må *sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne* at kravene til byggverket og virksomheten er oppfylt. Hva dette innebærer vil variere for de ulike pliktene som skal dokumenteres.

Informasjonen som blir utarbeidet når byggverket prosjekteres og oppføres, skal være en sentral del av virksomhetens dokumentasjon. Dette kan for eksempel være analyser av risiko og vurderinger av brannsikkerheten med de planlagte sikkerhetstiltakene, søknadspapirer samt plan for forvaltning, drift og vedlikehold. Videre må tillatelsen til byggverket fra bygningsmyndighetene og eventuelle andre relevante myndigheter inngå i dokumentasjonen.

I byggverk oppført før 1985 vil forutsetningene fremgå av vurderinger foretatt i forbindelse med oppgraderingsbestemmelsen, jf. § 8. Dersom bygget er oppført i henhold til byggeforskrift 1985 eller senere, og det ikke foreligger dokumentasjon fra byggesaken/prosjekteringen, skal aktuell byggeforskrift legges til grunn.

Alle faktiske fravik i sikkerhetstiltakene fra den opprinnelige prosjekteringen, utførelsen og tillatelsen skal dokumenteres. Normalt må det foreligge en tillatelse fra bygningsmyndighetene til endringen. I grensetilfeller kan en faglig begrunnet vurdering dokumentere at endringen ligger innenfor de opprinnelige forutsetningene for brannsikkerheten i byggverket.

Dokumentasjonen av at virksomheten har utført kontroll, vedlikehold og eventuell utbedring av sikkerhetstiltakene (forskriftens § 5 og § 9) vil normalt bestå av rapporter og bekreftelser fra fagkyndige. Her må det fremgå at sikkerhetsinnretningene oppfyller kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket, og at de fungerer hver for seg og sammen med hverandre.

Alle mål, planer, tiltak og rutiner etter forskriftens § 8 skal dessuten dokumenteres.

Dette bør du også kjenne til

- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter
- Brann- og eksplosjonsvernloven § 33

Kapittel 3. Forebyggende plikter for brukeren av byggverk

§ 11 Brannsikker bruk av byggverk¹

Den som har rett til å bruke² et byggverk³ skal:

- a) sørge for at byggverket brukes i samsvar med kravene⁴ til brannsikkerhet som gjelder for byggverket
- b) unngå unødig risiko for brann, og sørge for at rømningsveiene opprettholder sin funksjon⁵, herunder at fremkommeligheten ikke reduseres
- c) informere eieren om endringer, forfall og skader i byggverket eller sikkerhetsinnretningene som kan påvirke sikkerheten mot brann⁶
- d) ved forhold som vesentlig reduserer brannsikkerheten, straks gjennomføre ekstraordinære tiltak⁷ inntil risikoen er normalisert.

Noter

- (1) Bestemmelsen regulerer de generelle kravene til å forebygge brann for brukere av byggverk.
- (2) Bruker er den som i eenskapen av eier eller etter avtale med eier har total eller partiell bruksrett til byggverket.
- (3) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (4) De viktigste kravene til brannsikkerhet er gitt i eller i medhold av:
  - brann- og eksplosjonsvernloven
  - plan- og bygningsloven
  - arbeidsmiljøloven
- (5) Bestemmelsen innebærer et forbud mot å gjøre de etablerte rømningsveiene mindre fremkommelig ved plassering av gjenstander og lignende, og den innebærer en plikt til å fjerne hindringer i rømningsveiene. Den regulerer derimot ikke de tekniske kravene til rømningsveier i byggverk.
- (6) Bruker må informere eieren om alle forhold som eieren må vite om for å ivareta sine plikter for å sikre byggverket mot brann.
- (7) Dersom en eller flere sikringsinnretninger er satt ut av funksjon, eller det har oppstått forhold som truer personsikkerheten eller store økonomiske verdier, må bruker straks iverksette midlertidige tiltak for å gjenopprette sikkerheten.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* har den som bruker byggverket plikt til å forebygge brann?

Eieren skal ha gjort brukeren kjent med alle opplysninger som er avgjørende for en brannsikker bruk av byggverket, se § 4 i forskriften. Forutsetningene som ble etablert da byggverket ble prosjektert og bygget, for å oppfylle kravene i gjeldende regelverk, er en viktig del av disse opplysningene.

Endringer i forutsetningene kan redusere brannsikkerheten betraktelig. For eksempel kan et byggverk som er prosjektert for lagring av betongelementer ikke uten videre bli brukt til lagring av bildekk. Det kan også være stilt krav til maksimal lagringshøyde i forhold til det prosjekterte sprinkleranlegget.

Brukeren har derfor en grunnleggende plikt til å bruke byggverket i samsvar med kravene til byggverket, og dessuten å unngå unødig risiko for brann. Utvendig lagring av brennbart materiale, åpne containere og lignende som plasseres inntil byggverket vil kunne øke risikoen for brannspredning inn i byggverket.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er brukeren av byggverket?

I forskriften er bruker enten eieren selv eller den eier har gitt hel eller delvis bruksrett. Det er altså den som har den formelle bruksretten til byggverket som er forpliktet etter forskriften.

Selv om det er avtalt at sikkerhetsarbeidet skal gjennomføres av den faktiske brukeren av byggverket eller andre, er den som har bruksretten ansvarlig overfor brannvernmyndighetene.

God brannsikkerhet oppnås gjennom et planlagt samspill mellom tekniske og organisatoriske tiltak. Både eier og bruker har derfor plikt til å utveksle opplysninger og samarbeide om brannforebyggingen i byggverket.

Gjennomføring - *hvordan* kan du forebygge brann i byggverket du bruker?

I de fleste tilfeller vil kravene til brannsikkerhet som gjelder for bruk av byggverket fremgå av søknaden og tillatelsen til byggverket etter plan- og bygningsloven. I noen tilfeller kan krav til brannsikkerhet også fremgå av tillatelser knyttet til næringen som utøves i byggverket.

Vanligvis vil ikke brukeren ha noen sterk plikt til å undersøke eierens opplysninger om disse tillatelsene.

Ved leie av bolig kan brukeren normalt legge til grunn at byggverket er godkjent til dette formålet. I byggverk som brukes av virksomheter kan det kreves mer inngående undersøkelser for å bli kjent med kravene som gjelder. Dersom byggverket er tenkt brukt til et formål som det synes lite egnet til, må brukeren undersøke nærmere hvilke krav som gjelder for bruk av byggverket.

Selv små endringer i bruken som kan ha betydning for brannsikkerheten, kan utløse krav etter plan- og bygningsloven til søknad om bruksendring og eventuell endring av byggverket. Mindre endringer innenfor samme bruksformål kan imidlertid falle utenfor søknadsplikten.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Plikten til å unngå *unødig risiko* for brann fanger opp risiko som ikke dekkes tilfredsstillende av andre krav som gjelder for bruk av byggverket. Plikten innebærer at byggverk alltid skal brukes på en slik måte at risikoen for brann blir *akseptabel*. Dette er et såkalt *funksjonskrav*, som innebærer at det angir en overordnet målsetting som skal nås.

Akseptabel risiko må fastsettes etter en helhetsvurdering som tar utgangspunkt i alminnelig bruk av byggverket til det godkjente formålet. Ved unormal eller sterkt varierende risiko må det tas forholdsregler for å gjøre risikoen akseptabel. Eksempler på dette er perioder med ombygging eller vedlikehold, og situasjoner der noen av sikkerhetstiltakene er ute av drift. Dersom risikoen ikke kan gjøres akseptabel med ekstraordinære sikkerhetstiltak, skal byggverket ikke brukes.

Plikten til å sørge for at rømningsveiene opprettholder sin funksjon innebærer både et *forbud* mot å plassere gjenstander eller andre hindringer i rømningsveiene, og en *plikt* til å fjerne etablerte hindringer i rømningsveiene. De tekniske kravene til rømningsveiene er derimot gitt i medhold av plan- og bygningsloven.

Bruker skal informere eieren om alle forhold som eieren må vite om for å ivareta sine plikter til å sikre byggverket mot brann.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 6

§ 12 Brukerens systematiske sikkerhetsarbeid¹

En virksomhet² som har rett til å bruke³ et byggverk⁴ skal fastsette mål⁵ og iverksette⁶ planer⁵ og tiltak⁵ for å redusere risikoen for brann i byggverket. Virksomheten skal iverksette⁶:

- a) rutiner⁵ som sikrer at byggverket brukes i samsvar med kravene til brannsikkerhet⁷ som gjelder for byggverket
- b) rutiner for evakuering og redning ved brann i byggverket⁸
- c) rutiner som sikrer at personer med arbeidsplass i byggverket har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i å forebygge og bekjempe brann⁹
- d) rutiner som sikrer at alle som oppholder seg i byggverket får tilstrekkelig informasjon om hvordan de skal unngå brann og opptre ved brann¹⁰
- e) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det systematiske sikkerhetsarbeidet¹¹.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være tilpasset risikoen for brann som følge av virksomhetens bruk av byggverket¹².

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt for virksomheter til å arbeide systematisk med å redusere risikoen for brann i byggverket. Denneplikten gjelder i tillegg til den alminneligeplikten i § 11 og ved siden av virksomhetenes dokumentasjonsplikt i § 13.
- (2) Med virksomhet menes ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke. Eksempel på virksomheter er aksjeselskap, borettslag og stiftelser.
- (3) Bruker er den som i egenskapen av eier eller etter avtale med eier har total eller partiell bruksrett til byggverket.
- (4) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (5) Mål, planer, tiltak og rutiner beskriver den faste strukturen (kravene til systematikk) i sikkerhetsarbeidet.
- (6) Kravet til iverksetting innebærer at virksomheten må sørge for at rutinene faktisk blir gjennomført.
- (7) De viktigste kravene til brannsikkerhet er gitt i eller i medhold av:
  - brann- og eksplosjonsvernloven
  - plan- og bygningsloven
  - arbeidsmiljøloven
- (8) Rutinene må minst avklare ansvarsforholdene før og under brann, og dessuten instruks for varsling, evakuering/redning og slokking. Dette vil normalt minst innebære brann- og evakueringsinstruks i tillegg til stillingsinstrukser for personer med oppgaver i brannorganisasjonen.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

- (9) Rutinene må minst sikre at alle ansatte er kjent med ansvarsforholdene før og under brann, og dessuten at alle ansatte har kjennskap til instruks for varsling, evakuering/redning og slokking.
- (10) Rutinene må minst sikre at alle som oppholder seg i byggverket får informasjon om spesielle risikoforhold og rømningsveiene i byggverket.
- (11) Rutinene skal sikre at det blir kontrollert om det systematiske sikkerhetsarbeidet fungerer som det skal, at eventuelle mangler i rutinene blir rettet opp og at nye mangler blir forebygget. En risikobasert *evaluering* av sikkerhetsarbeidet er nødvendig for å oppnå dette.
- (12) Omfanget, innholdet og gjennomføringen av det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være basert på risikoen i byggverket.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til systematisk sikkerhetsarbeid?

Systematisk sikkerhetsarbeid er et *fast system* for å redusere risiko. I praksis har begrepet omtrent samme betydning som internkontroll.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet for bruker skal sikre at byggverket brukes på en slik måte at sannsynligheten for brann blir redusert, og slik at det blir minst mulig konsekvenser dersom en brann skulle oppstå.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig og hvem kan bidra i det systematiske sikkerhetsarbeidet?

Virksomheten som bruker byggverket er ansvarlig for at det blir gjennomført et systematisk sikkerhetsarbeid som sikrer at byggverket blir *brukt* på en brannsikker måte.

Forebyggendeforskriften regulerer ikke fordelingen av oppgaver, ansvar og myndighet mellom organer og personer internt i den enkelte virksomheten. Dette reguleres i rettsreglene for den enkelte organisasjonsformen.

Brukeren kan avtale at andre skal gjennomføre sikkerhetsarbeidet, men brukeren er likevel ansvarlig

Gjennomføring - *hvordan* gjennomføre systematisk sikkerhetsarbeid?

Plikten til systematisk sikkerhetsarbeid fastsetter kravene til *systematikk* i sikkerhetsarbeidet, og den bestemmer hva arbeidet som et minimum skal *omfatte*.

Den faste strukturen i sikkerhetsarbeidet skal bestå av *mål, planer, tiltak og rutiner*. Strukturen skal sikre at arbeidet gjennomføres konsekvent, og hindre at det oppstår tilfeldige mangler ved brannsikkerheten.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Det er et generelt krav at sikkerhetsarbeidet sikrer at de alminnelige pliktene til å forebygge brann i byggverk blir oppfylt. Se veiledningen til § 11 i forskriften for en beskrivelse av disse pliktene.

Virksomheten må i tillegg iverksette rutiner som sikrer kunnskap og kompetanse om brann i byggverket, og som legger til rette for brannsikker atferd hos de ansatte og andre som oppholder seg i byggverket. Rutinene må minst avklare og sikre kunnskap om ansvarsforholdene før og under brann, og dessuten fastsette og formidle instruks for varsling, evakuering/redning og sløkking (branninstruks). For nyere bygg oppført etter TEK 10 vil det foreligge evakueringsplan, ref. § 11-12, fjerde ledd.

Det skal gjennomføres brannøvelser og opplæring av alle ansatte. Omfang, innhold og antall brannøvelser vil variere og må tilpasses i forhold til kompleksitet, oversiktighet osv. Et eksempel kan være sykehus som må gjennomføre både teoretiske og praktiske øvelser og opplæring for sine ansatte. I praksis vil de måtte gjennomføre mange forskjellige øvelser og opplæringsmoduler, da de ansatte har mange ulike roller i en brannsituasjon.

Det er ikke tilstrekkelig at rutinene blir utarbeidet og formidlet i virksomheten. Det er en uttrykkelig plikt til å sørge for at rutinene faktisk blir *iverksatt*.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 8
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter
- Veiledning til Byggteknisk forskrift § 11-12

Les mer

- Arbeidsmiljøguiden

§ 13 Brukerens dokumentasjon¹

En virksomhet² som har rett til å bruke³ et byggverk⁴ skal dokumentere⁵ at virksomhetens plikter etter §§ 11 og 12 er oppfylt.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt for virksomheter som bruker byggverk til å dokumentere at pliktene i forebyggendeforskriften er oppfylt. På forespørsel skal virksomheten legge dokumentasjonen frem for tilsynsmyndighetene, se brann- og eksplosjonsvernloven § 33.
- (2) Med virksomhet menes ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke. Eksempel på virksomheter er aksjeselskap, borettslag og stiftelser.
- (3) Bruker er den som i egenskapen av eier eller etter avtale med eier har total eller partiell bruksrett til byggverket.
- (4) Med byggverk menes bygninger, konstruksjoner og anlegg.
- (5) Et dokument er en *skriftlig* meddelelse som inneholder informasjon. Informasjonen kan være i et hvilket som helst format, herunder elektroniske medier. Dokumentet trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men det må sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne at virksomhetens plikter etter forskriften er oppfylt.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til dokumentasjon av brann sikkerheten?

Kravet til dokumentasjon retter oppmerksomhet mot innholdet i virksomhetens plikter og sørger for at pliktoppfyllelse blir målt og etterspurt.

Dokumentasjonskravet fremmer virksomhetens egen kontroll med at virksomhetens plikter etter forskriften er oppfylt.

Dokumentasjonsplikten skal også legge til rette for at brann- og redningsvesenet kan gjennomføre et grundig og effektivt tilsyn med brann sikkerheten i byggverket. Plikten til å legge dokumentasjonen frem for tilsynsmyndighetene står i brann- og eksplosjonsvernloven § 33.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Ansvarlig og bidragsyttere - hvem er ansvarlig for dokumentasjonen?

Virksomheten som bruker byggverket er selv ansvarlig for å dokumentere at dens plikter etter forskriften er oppfylt.

Brukeren kan avtale at andre skal sørge for dokumentasjonen, men brukeren er likevel ansvarlig overfor brannvernmyndighetene.

Gjennomføring - hvordan kan du dokumentere at kravene er oppfylt?

Dokumentasjonsplikten innebærer at virksomheten må ha informasjon tilgjengelig som viser at pliktene som gjelder for virksomheten er oppfylt. Informasjonen må være skriftlig, men trenger ikke være i papirformat. Den kan være lagret elektronisk.

Dokumentasjonen trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men den må *sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne* at pliktene er oppfylt. Hva dette innebærer vil variere for de ulike pliktene som skal dokumenteres.

Det er eiers ansvar å dokumentere at de tekniske kravene til byggverket er ivaretatt. Brukeren må få tilgang til den dokumentasjonen som er nødvendig for at bruker skal kunne ivareta sine forpliktelser, se kapittel 2.

Alle faktiske fravik fra de opprinnelige forutsetningene skal dokumenteres. Ved søknadspliktige bruksendringer må det foreligge tillatelse fra bygningsmyndighetene til endringen. I grensetilfeller kan en faglig begrunnet vurdering dokumentere at endringen ligger innenfor de opprinnelige forutsetningene for brannsikkerheten i byggverket.

Faktiske fravik fra de opprinnelige forutsetningene som ikke er søknadspliktig – men som likevel kan ha betydning for brannsikkerheten i byggverket – skal normalt være dokumentert med en risikoanalyse og vurdering av kompenserende tiltak fra fagkyndig. Dokumentene må sannsynliggjøre at byggverket brukes på en slik måte at risikoen for brann er akseptabel.

Alle mål, planer, tiltak og rutiner etter forskriftens § 12 skal dessuten dokumenteres. Dokumentasjonspliktene i § 12 og § 13 griper over i hverandre, og det er normalt ikke nødvendig å skille mellom dokumenter som skal underbygge at byggverket oppfylder kravene til brannsikkerhet, at virksomheten har et system for å sikre byggverket mot brann og at virksomhetens øvrige plikter etter forskriften er oppfylt.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 33

Kapittel 4. Kommunens forebyggende plikter

§ 14 Kartlegging av risikoen for brann¹

Kommunen² skal kartlegge³ sannsynligheten⁴ for brann og konsekvensene⁵ brann kan få for liv⁶, helse⁷, miljø⁸ og materielle verdier⁹ i kommunen¹⁰. Kommunen skal herunder kartlegge utsatte grupper¹¹ i kommunen som har en særlig risiko for å omkomme i eller bli skadet av brann, og brannobjekter der brann kan føre til tap av mange menneskeliv¹².

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for kartleggingen. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Kartlegge innebærer å *innhente* og *analysere* fakta om risikoen for brann.
- (4) Sannsynlighet er den *statistiske frekvensen* av ulike hendelser med brannårsak.
- (5) Konsekvensene bør beskrives som konkrete kategorier av de overordnede verdiene som nevnt i bestemmelsen. Eksempel på konsekvenskategorier er dødsfall, materielle skader og tap av kulturelle verdier.
- (6) Omfatter både mennesker og dyr.
- (7) Omfatter både fysisk og psykisk helse.
- (8) Omfatter bare miljøkonsekvenser som følge av brann.
- (9) Ifølge forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven omfatter *materielle verdier* også verdier som ikke kan erstattes, som for eksempel kulturminner.
- (10) Gjelder både innenfor kommunen og i områder utenfor kommunen som kan få betydning for kommunen.
- (11) Kartleggingen må ta utgangspunkt i etablert kunnskap om risikogrupper, og forutsetter at kommunen gjennomfører lokale undersøkelser så langt det er nødvendig for å vurdere egnede tiltak mot disse gruppene. Plikten rekker imidlertid ikke så langt at kommunen må kartlegge enkeltpersoner som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet i brann.
- (12) Disse objektene vil som regel være registrert som særskilte brannobjekter, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 13.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* skal kommunen kartlegge risikoen for brann?

Grunnlaget for et systematisk brannsikkerhetsarbeid er *kunnskap* om sannsynligheten for at det skal oppstå brann, og hvilke konsekvenser brann kan gi for kommunen.

Kunnskap krever korrekt informasjon og analyse.

Det lokale risikobildet gir grunnlag for prioritering, planlegging og gjennomføring av egnede tiltak.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for kartleggingen?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for kartleggingen.

Normalt vil oppgaven være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Samarbeid om kartleggingen mellom interne og eksterne aktører vil ofte gi stor gevinst.

Gjennomføring - *hvordan* kan risikoen for brann kartlegges?

Kommunen har en plikt til å gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse, jf. § 9 i brann- og eksplosjonsvernloven. Denne vil være utgangspunkt for kartlegging av risiko for brann etter bestemmelsen i § 14.

Målet med kartleggingen er å forutse fremtidige branner i kommunen. Kartleggingen må imidlertid i stor grad baseres på *historiske data*.

En teoretisk sannsynlighet kan utledes av tidligere branner. I de fleste kommuner er det ikke nok hendelser til at det gir et selvstendig grunnlag for å fastsette den statistiske brannfrekvensen, men nasjonal ulykkesstatistikk og andre data vil vanligvis ha overføringsverdi til den enkelte kommune.

Denne statistikken må imidlertid korrigeres med lokale forhold. Til dette må kommunen ha tilstrekkelig oversikt og informasjon om brannobjekter og risikogrupper til å vurdere lokale forhold.

Også konsekvensene kan beregnes med utgangspunkt i nasjonale data om tidligere branner. Noen kommuner er imidlertid mer sårbare for tap av særskilte verdier, som for eksempel kulturhistoriske bygningsmiljø og viktig infrastruktur.

Kartleggingsplikten rekker ikke så langt at kommunen må kartlegge enkeltpersoner som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet i brann.

Dette bør du også kjenne til

Brann- og eksplosjonsvernloven § 9

§ 15 Planlegging av det forebyggende arbeidet¹

Kommunen² skal fastsette satsingsområder³ og planlegge⁴ samarbeid⁵ og tiltak⁶ for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv⁷ måte. Satsningsområdene og tiltakene skal prioriteres⁸ og begrunnes⁹.

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for kartleggingen. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Satsingsområder er ett eller flere overordnede risikoområder som skal gis særskilt oppmerksomhet og ressurser. Siktemålet kan både være å redusere sannsynligheten for brann og konsekvensene av brann.
- (4) Planlegge vil si å tenke gjennom og organisere aktiviteter for å nå et mål.
- (5) Samarbeid vil si at flere aktører arbeider sammen mot felles formål.
- (6) Tiltak er alle aktiviteter for å redusere sannsynligheten for eller konsekvensene av brann.
- (7) Effektivitet er et delmål som forutsetter at ressursene som kan brukes til det forebyggende arbeidet er gitt, og at ressursene derfor må settes inn der de gir størst effekt.
- (8) Prioritere vil si å bestemme den relative betydningen av de ulike satsingsområdene og tiltakene.
- (9) Begrunne vil si å forklare valg av satsingsområder og tiltak.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* skal kommunen planlegge det forebyggende arbeidet?

Planlegging vil si å tenke gjennom og organisere aktiviteter for å nå målene for brannvernet.

Planlegging sørger for at ressursene brukes der de gjør størst nytte.

Planlegging gir forutberegnelighet for aktørene.

Ansvarlig og bidragsyttere - hvem er ansvarlig for planleggingen?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for planleggingen.

Normalt vil oppgaven være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Samarbeid om planleggingen mellom interne og eksterne aktører vil ofte gi stor gevinst.

Gjennomføring - hvordan kan det forebyggende arbeidet planlegges?

Målet med planleggingen er å *organisere* aktivitetene i det forebyggende arbeidet slik at de tilgjengelige ressursene blir brukt der de gjør størst nytte. Nasjonale føringer gjennom stortingsmeldinger etc. skal hensyntas.

Planleggingen må bygge på inngående kjennskap til det lokale risikobildet (se forskriftens § 14) og til ressursene som kan benyttes i det forebyggende arbeidet. Både interne og eksterne ressurser skal inkluderes. Planleggingen bør derfor skje sammen med naturlige samarbeidspartnere, som for eksempel nødetater, kommunale virksomheter (planetaten, bygningsetaten, helse og omsorgssektoren, skolesektoren etc.) og nabobrann- og redningsvesen, det lokale eltilsyn, andre tilsynsmyndigheter og andre som kan eller antas å kunne bidra til å redusere risikoen for brann. Samarbeidsbegrepet må forstås vidt og er en viktig nøkkel for å lykkes i det forebyggende arbeidet.

Kommunen har en betydelig frihet ved valg av satsingsområder og tiltak, men prioriteringen og begrunnelsen for valgene må være basert på de formål forskriften skal ivareta.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9 og 11

§ 16 Gjennomføring av det forebyggende arbeidet¹

Kommunen² skal gjennomføre³ tiltak i samsvar med planen for det forebyggende arbeidet⁴, og på bakgrunn av hendelser⁵, bekymringsmeldinger⁶ og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann⁷.

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd. Den regulerer gjennomføringen av planen for det forebyggende arbeidet og håndteringen av ny informasjon om risiko for brann, men den gir ikke i seg selv plikt til gjennomføring av enkelte typer tiltak.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for gjennomføringen. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Gjennomføring viser i denne sammenhengen til den daglige organiseringen av det forebyggende arbeidet, og til den faktiske utførelsen av tiltak mot brann.
- (4) Som utgangspunkt skal planen legges til grunn for prioriteringer og utførelsen av forebyggende tiltak.
- (5) Hendelser omfatter alle branner, ulykker og andre fakta som endrer det lokale risikobildet. Et eksempel kan være en brann eller hyppige branntilløp hos en virksomhet som gir grunn til å gjennomføre tiltak, som for eksempel tilsyn.
- (6) Bekymringsmeldinger er henvendelser fra private personer, virksomheter eller offentlige organer om risiko for brann.
- (7) Kunnskap om risikoen for brann omfatter all informasjon som endrer forutsetningene for planen for det forebyggende arbeidet, eller på andre måter gir grunn til å fravike planen.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til gjennomføringen av tiltak mot brann?

I den daglige driften blir brann- og redningsvesenet stilt overfor en rekke utfordringer, muligheter og valg. Som regel bør beslutningene som tas og tiltakene som gjennomføres være styrt av planen for det forebyggende arbeidet.

Kommunen må samtidig være fleksibel og respondere på nye opplysninger om risikoen for brann.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for tiltakene?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for gjennomføringen av tiltak mot brann.

Selv om gjennomføringen er delegert til brann- og redningsvesenet, skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.

Samarbeid om gjennomføringen mellom interne og eksterne aktører vil ofte gi stor gevinst.

Gjennomføring - *hvordan* kan tiltakene gjennomføres?

Formell forankring av planen på alle nivå i kommunen er viktig for å sikre at gjennomføring og resultater etterspørres.

Oppgaver, ansvar og myndighet må avklares og formidles til aktørene.

Det bør utarbeides og iverksettes rutiner som sikrer konsekvent gjennomføring av planen.

Kommunen bør også ha rutiner for oppfølging av hendelser, bekymringsmeldinger og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann. Oppfølgingen må ikke nødvendigvis være å gjennomføre tilsyn, men tilsyn kan være ett av flere mulige tiltak. Hjemmel for å kunne gjennomføre tilsyn i objekter som ikke er særskilte brannobjekter, fås ved enkeltvedtak eller lokal forskrift, ref. brann- og eksplosjonsvernlovens § 13.

Gjennomføringen av planen skal evalueres jevnlig og ved relevante hendelser (se forskriftens § 20).

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 9 og § 11
- Veiledningen til dimensjoneringsforskriften

§ 17 Feiing og tilsyn med fyringsanlegg¹

Kommunen² skal sørge for³ at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk⁴, blir feiet ved behov⁵. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere⁶. Etter feiingen skal feieren sørge for at all sot blir fjernet og brakt til egnet sted.

Kommunen skal sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk⁷. Kommunen skal sørge for at det blir ført tilsyn⁸ med fyringsanlegget etter brann eller eksplosjon i eller i tilknytning til fyringsanlegget.

Noter

- (1) Bestemmelsen regulerer kommunens plikter i forbindelse med fyringsanlegg. Eierens plikter til kontroll av fyringsanlegg og tilrettelegging for feiing og tilsyn følger av § 6.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for feiingen og tilsynet. Selv om oppgavene er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at pliktene blir oppfylt.
- (3) Begrepet *sørge for* innebærer at kommunen kan velge å plassere feiertjenesten hos personer eller virksomheter utenfor kommunen. Kommunen har likevel ansvar for at pliktene blir oppfylt, og bare kommunen har myndighet til å fatte vedtak om pålegg. Kompetansekravene i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 7-4 gjelder for alle som utfører feie- og tilsynstjenester på vegne av kommunen.
- (4) Bestemmelsen i gjelder i hovedsak boliger og fritidsboliger, selv om også eksempelvis verksteder, drivhus, lager, industri m.m. også kan varmes opp på denne måten.
- (5) Begrepet *ved behov* innebærer at feiingen skal være *vurdert for hvert enkelt fyringsanlegg*. Det kan fastsettes kriterier for feiehyppighet.
- (6) *Faglig tilfredsstillende* er et funksjonskrav som viser til den etablerte normen i feierfaget.
- (7) Både hyppigheten og gjennomføringen av tilsynet skal være basert på risiko. Byggverket og bygningsmiljøets karakter, kvaliteten på fyringsanlegget og fyringsmønster kan være eksempel på vurderingskriterier for risiko.
- (8) Tilsynet etter brann eller røykgasseksplasjon i fyringsanlegget har som formål å avklare om fyringsanlegget fortsatt kan brukes eller om det må nedlegges fyringsforbud inntil feil og mangler er utbedret.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til feiing og tilsyn med fyringsanlegg?

Hvert år rykker brann- og redningsvesenene ut til rundt tusen pipebranner i Norge. Mange flere oppstår uten at nødetatene blir kontaktet.

Fyringsanlegg har over lang tid blitt tett fulgt opp av brann- og redningsvesenet, og derfor er ikke brann i fyringsanlegg som sprer seg videre til byggverket et stort problem i Norge. Feiing og tilsyn med fyringsanlegg bidrar til færre skorsteinsbranner, og til at eventuelle skorsteinsbranner ikke sprer seg til bygningen. Det er derfor viktig å fortsatt ha fokus på riktig bruk og vedlikehold av fyringsanlegg, slik at tilstanden av disse ikke utvikler seg i negativ retning.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for feiingen og tilsynet?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Selv om oppgavene er delegert til brann- og redningsvesenet, skal kommunestyret kontrollere at pliktene blir oppfylt.

Gjennomføring - *hvordan* kan feiingen og tilsynet gjennomføres?

De alminnelige kravene til kartlegging (§ 14), planlegging (§ 15) og gjennomføring av tiltak (§ 16) gjelder også for feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Disse oppgavene skal dermed inkluderes i den generelle organiseringen av det forebyggende arbeidet.

Det bør lages rutiner for planlegging og gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Det kan være formålstjenlig å fastsette lokale vurderingskriterier for prioritering av feiing og tilsyn.

Feierne er ikke fritatt fra arbeidsmiljølovens regler grunnet arbeidets korte karakter på hvert hus eller bygning. Reglene bør allikevel tolkes med hensyn på feierens hverdag.

Vurderingen (risikoanalysen) av atkomsten opp til og på taket til den enkelte huseier er arbeidsgivers ansvar. Dette innebærer at alle fyringsanlegg må få en egen vurdering av om atkomsten til og på taket er tilfredsstillende eller ikke.

Eier av fyringsanlegg har plikt til å melde fra til kommunen når det er installert nytt ildsted eller gjort andre vesentlige endringer av fyringsanlegget. Her har kommunen en mulighet til å samle inn tilstrekkelig informasjon for å gjøre tilsyn og feiing av fyringsanlegget enklere, herunder beskrivelse av endringene, samt ildstedets type og fabrikk.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven §§ 11 og 28
- Dimensjoneringsforskriften § 7-4
- Forskrift om utførelse av arbeid
- Sikkerhetshåndbok for feiere (utgitt av fagforbundet)
- Norsk Varmes bransjeskole – sertifisering i ildstedets- og skorsteinsbransjen

§ 18 Risikobasert tilsyn¹

Tilsyn² etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13 skal gjennomføres³ og prioriteres⁴ på bakgrunn av:

- a) risikoen⁵ for tap av liv⁶ og helse⁷
- b) risikoen for tap av materielle og kulturhistoriske verdier⁸
- c) risikoen for samfunnsmessige konsekvenser⁹
- d) risikoen for brudd på forebyggende plikter¹⁰
- e) effekten av tilsyn sammenlignet med andre brannforebyggende tiltak¹¹.

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd. Kommunens tilsynsmyndighet og tilsynsplikt er regulert i brann- og eksplosjonsvernloven § 13, og gjennomføringen av tilsyn er regulert i lovens kapittel 7.
- (2) Tilsyn innebærer kontroll av at pliktene gitt i eller medhold av brann- og eksplosjonsvernloven blir overholdt og eventuell reaksjon.
- (3) Gjennomføringen av tilsynet skal være tilpasset risikoen. Dette innebærer at oppmerksomheten i tilsynet, fremgangsmåten og valg av virkemidler skal tilrettelegges slik at eventuelle mangler blir oppdaget og rettet opp.
- (4) Prioritere vil si å bestemme den relative betydningen av de ulike satsingsområdene og tiltakene.
- (5) Risiko betyr både sannsynlighet og konsekvenser. Det må dermed både tas hensyn til sannsynligheten for tap av verdier og omfanget av konsekvensene.
- (6) Omfatter både mennesker og dyr.
- (7) Omfatter både fysisk og psykisk helse.
- (8) Ifølge forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven omfatter *materielle verdier* også verdier som ikke kan erstattes, som for eksempel kulturminner, men her er disse verdiene særskilt nevnt.
- (9) Samfunnsmessige konsekvenser vil måtte besvares ut fra tre dimensjoner; relevans, nytteverdi og økonomiske konsekvenser i form av kostnader og gevinster. Eksempler på dette kan være stans i kollektivtrafikken, ødeleggelser av telekommunikasjonsutstyr m.m. Denne risikoen er særlig knyttet til store bygningsbranner og områdebranner.
- (10) Risikoen for brudd på forebyggende plikter er antatte mangler ved virksomhetens evne eller vilje til å forebygge brann. Kunnskap om denne risikoen kan for eksempel komme fra tidligere tilsyn, tidligere hendelser eller bekymringsmeldinger.
- (11) Begrepet *effekt* viser til forholdet mellom bruk av ressurser og nytten av ulike tiltak.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* skal tilsynet være risikobasert?

Tilsyn er ressurskrevende både for myndigheten og den tilsynet retter seg mot. Disse faktorene bør vurderes opp mot effekten av tilsyn som virkemiddel.

Derfor bør tilsyn brukes der det er høy risiko og andre virkemidler gir mindre effekt.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for tilsynet?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for tilsynet.

Normalt vil oppgaven være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Dersom kommunen inngår kontrakt med andre om tilsyn må likevel myndighetsutøvelsen skje i kommunen. Krav til kompetanse gitt i dimensjoneringsforskriften vil også gjelde for kontraktfestet tilsyn.

Samarbeid om tilsyn mellom flere myndigheter vil ofte gi stor gevinst.

Gjennomføring - *hvordan* kan risikobasert tilsyn gjennomføres?

De alminnelige kravene til kartlegging (§ 14), planlegging (§ 15) og gjennomføring av tiltak (§ 16) gjelder også for tilsyn. Tilsynet skal dermed inkluderes i den generelle organiseringen av det forebyggende arbeidet.

Brann- og eksplosjonsvernlovens § 13 regulerer kommunens plikt til å identifisere og føre fortegnelse over byggverk, opplag, områder, tunneler virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier. En slik identifisering (registrering) vil derimot ikke lenger utløse et minimumskrav i forhold til hyppighet på tilsyn.

Særskilte brannobjekter deles som tidligere inn i følgende kategorier:

- a) bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv
- b) bygninger, anlegg, opplag, tunneler og lignende som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet som foregår i dem, antas å medføre særlig brannfare eller fare for stor brann, eller hvor brann kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser
- c) viktige kulturhistoriske bygninger og anlegg

Kommunen vil fortsatt måtte ha oversikt over de ulike kategoriene av særskilte brannobjekter, og de iverksatte forebyggende tiltakene overfor objektene. Kommunen har en plikt (jf. brann og eksplosjonsvernloven § 10, tredje ledd) til å rapportere det forebyggende arbeide i "Melding om brannvernet" som fra og med 2016 vil foregå gjennom BRIS. Her vil det være nødvendig å skille mellom a-, b-, og c-objekter.

Det kan være formålstjenlig å fastsette lokale vurderingskriterier for prioritering av tilsyn og andre tiltak.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kommunen må ha rutiner for myndighetsutøvelse slik at alle avvik registrert på tilsyn blir fulgt opp og lukket.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 13 og lovens kapittel 7
- Veiledning for myndighetsutøvelse ved tilsyn utført av brann- og feiervesen

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

---

§ 19 Andre tiltak mot brann¹

Kommunen² skal motivere³ og samarbeide⁴ med aktuelle aktører for at de skal bidra til å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann.

Kommunen skal fremme brannsikkerhet gjennom kommunale og regionale planleggings- og beslutningsprosesser⁵.

Kommunen skal bidra til å innhente⁶ og formidle⁷ kunnskap om⁸:

- a) hvordan branner starter og sprer seg
- b) kjennetegn ved personer som omkommer eller blir skadet i branner
- c) kjennetegn ved byggverk og bygningsmiljø som blir involvert i branner
- d) hvilke forebyggende og beredskapsmessige tiltak som påvirker forløpet og utfallet av branner.

Noter

- (1) Bestemmelsen gir en særskilt plikt til å gjennomføre enkelte tiltak mot brann. Denne plikten gjelder ved siden av pliktene til å feie og føre tilsyn med fyringsanlegg (§ 17) og gjennomføre tilsyn etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13 (§ 18). Omfanget og gjennomføringen av tiltakene skal være basert på en vurdering av risiko og effekt.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for tiltakene. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Motivasjonsplikten gjelder virkemidler som aktiverer, gir retning til og opprettholder forebyggende og brannsikre atferd.
- (4) Samarbeidsplikten gjelder både interne og eksterne aktører. Eksempel på det første kan være samarbeid mellom brann- og redningsvesenet og helse- og omsorgssektoren i kommunen for å kartlegge risikoen hos utsatte grupper. Samarbeid mellom brann- og redningsvesenet, frivillige organisasjoner og bransjeorganisasjoner om brannsikkerheten på enkelte samfunnsområder eller virksomheter er et eksempel på det siste.
- (5) Innebærer at kommunen skal utnytte muligheten til å fremme brannsikkerhet i interne og eksterne prosesser. Plan- og byggeprosesser er av spesiell betydning i denne sammenhengen, men brannsikkerhet kan også fremmes gjennom helt konkrete beslutninger, for eksempel ved tildeling av omsorgsboliger.
- (6) Kommunen må benytte seg av flere kilder for *innhenting* av slik informasjon. Dette kan være nasjonal og lokal statistikk registrert i BRIS, deltagelse i brannetterforskningsgrupper, forskningsrapporter, Norges brannskole m.m.
- (7) Formidling er veiledning og informasjon til individer og grupper.
- (8) Bokstav a) til d) er potensielle læringspunkter fra hendelser med kjent brannårsak. Kommunen skal bidra til avklaring og formidling av disse læringspunktene, både til private personer, virksomheter og offentlige myndigheter.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det spesielle krav til enkelte tiltak mot brann?

Forebyggendeforskriften gir kommunene stor frihet til å prioritere risikoområder og tiltak. Enkelte tiltak kan imidlertid ikke prioriteres helt bort.

Tiltak som påvirker holdninger, atferd eller beslutninger får gjerne lite oppmerksomhet i forhold til mer konkrete eller inngripende tiltak, men gir ofte stor gevinst.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for tiltakene?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for at tiltakene blir gjennomført.

Normalt vil oppgavene være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Gjennomføring - *hvordan* kan tiltakene gjennomføres?

Bestemmelsen gir – sammen med pliktene til å feie og føre tilsyn med fyringsanlegg (§ 17) og gjennomføre tilsyn etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13 (§ 18) – minstekravene til tiltak mot brann i kommunen.

For at pliktene skal gjelde må det være anledning til å gjennomføre tiltakene. Samarbeid, prosessdeltakelse og innhenting av kunnskap er avhengig av det finnes aktuelle aktører, saker og hendelser.

De alminnelige kravene til kartlegging (§ 14), planlegging (§ 15) og gjennomføring av tiltak (§ 16) gjelder også for disse tiltakene. Tiltakene skal dermed inkluderes i den generelle organiseringen av det forebyggende arbeidet.

Kommunen kan bidra til å innhente kunnskap om brann ved å delta i distriktstise brannetterforskningsgrupper. Disse gruppene ledes av politiet i det politidistriktet gruppen tilhører.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9 og 11

§ 20 Evaluering av det forebyggende arbeidet¹

Kommunen² skal iverksette³ rutiner⁴ for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det forebyggende arbeidet.

Etter branner som har hatt eller kunne fått alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø eller materielle verdier, skal kommunen evaluere⁵ om det forebyggende arbeidet har hatt ønsket effekt.

Kommunen skal iverksette rutiner som sikrer at kunnskap og erfaringer fra hendelser kommer til nytte ved kartleggingen av risiko og sårbarhet for brann, og ved planleggingen og gjennomføringen av forebyggende tiltak⁶.

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for evalueringene. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Kravet til iverksetting innebærer at kommunen må sørge for *faktiske tiltak* som avdekker, retter opp og forebygger mangler.
- (4) Rutine vil si en standardisering av aktiviteter for å sikre konsekvent gjennomføring.
- (5) Evaluering er en systematisk gjennomgang og vurdering av brannforebyggende aktiviteter som kan ha hatt betydning for hendelsen.
- (6) Innebærer at kommunen også skal ha rutiner for *oppfølging* av evalueringene.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til evaluering av det forebyggende arbeidet?

Læring av tidligere aktiviteter og hendelser kan hindre at feil skjer igjen.

God *kultur* for evalueringer gir kontinuerlig og langsiktig utvikling av det forebyggende arbeidet.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for evalueringen?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for evalueringene.

Normalt vil oppgaven være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Veiledning til forskrift om brannforebygging – versjon 1.0

28.12.2015

Samarbeid om evalueringen mellom interne og eksterne aktører vil ofte gi stor gevinst.

Gjennomføring - hvordan kan evalueringen gjennomføres?

Målet med evalueringene er kvalitetssikring og forbedring av det forebyggende arbeidet. Evalueringene bør derfor planlegges og organiseres sammen med det forebyggende arbeidet for øvrig.

Evalueringer bør hovedsakelig gjøres etter *standardiserte kriterier*, både for å gi et sammenligningsgrunnlag mellom ulike hendelser og for å sikre at de gjøres konsekvent. Metoden i nasjonale evalueringer vil normalt ha overføringsverdi til kommunenes egne evalueringer.

Kommunen må lage og iverksette et helhetlig system for gjennomføring og oppfølging av evalueringene. Rutinene må sikre at evalueringene faktisk blir utført, at de har tilfredsstillende omfang og kvalitet og at resultatet fra evalueringene blir brukt til forbedring av det forebyggende arbeidet.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 9

§ 21 Vannforsyning

Kommunen skal sørge for at den kommunale vannforsyningen fram til tomtegrenser i tettbygde strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for slukkevann.

I boligstrøk og lignende der spredningsfaren er liten, er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil.

I områder som reguleres til virksomhet hvor sprinkling er aktuelt, skal kommunen sørge for at det er tilstrekkelig vannforsyning til å dekke behovet.

Oppdatert veiledningstekst kommer. Se for øvrig veiledningstekst til forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 5-4.

§ 22 Kommunens dokumentasjon¹

Kommunen² skal dokumentere³ at dens plikter etter §§ 14 til 21 er oppfylt.

Noter

- (1) Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til effektiv og sikker drift av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd, og dessuten plikten til dokumentasjon i lovens § 10. På forespørsel skal kommunen legge dokumentasjonen frem for sentral tilsynsmyndighet, se brann- og eksplosjonsvernloven § 33.
- (2) I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for dokumentasjonen. Selv om oppgaven er delegert til andre organer eller enheter i eller utenfor kommunen (for eksempel et interkommunalt selskap), skal kommunestyret kontrollere at plikten blir oppfylt.
- (3) Et dokument er en *skriftlig* meddelelse som inneholder informasjon. Informasjonen kan være i et hvilket som helst format, herunder elektroniske medier. Dokumentet trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men det må sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne at pliktene for kommunen er oppfylt.

Kort om bestemmelsen - *hvorfor* skal kommunen dokumentere at den oppfyller pliktene sine?

Kravet til dokumentasjon retter oppmerksomhet mot innholdet i kommunens plikter og sørger for at pliktoppfyllelse blir målt og etterspurt.

Dokumentasjonskravet fremmer kommunens egen kontroll med at det forebyggende arbeidet blir gjennomført i samsvar med kravene i forskriften.

Dokumentasjonskravet skal dessuten legge til rette for at sentral tilsynsmyndighet kan gjennomføre et effektivt tilsyn med utførelsen av det forebyggende arbeidet.

Ansvarlig og bidragsyttere - *hvem* er ansvarlig for dokumentasjonen?

I samsvar med hovedregelen i kommuneloven har kommunestyret det overordnede ansvaret for dokumentasjonen.

Normalt vil oppgaven være delegert til brann- og redningsvesenet, men kommunestyret skal likevel kontrollere at plikten blir oppfylt.

Gjennomføring - hvordan kan pliktene dokumenteres?

Dokumentasjonskravet innebærer at kommunen må ha informasjon tilgjengelig som viser at den oppfyller alle pliktene i forebyggendeforskriften. Informasjonen må være skriftlig, men trenger ikke være i papirformat. Den kan være lagret elektronisk.

Dokumentasjonen trenger ikke nødvendigvis ha en formell karakter eller et bestemt juridisk innhold, men den må *sannsynliggjøre, underbygge eller begrunne* at kommunens plikter er oppfylt. Hva dette innebærer vil variere for de ulike pliktene som skal dokumenteres.

Kommunens plikter i forebyggendeforskriften er hovedsakelig basert på prinsippene om *risikobasert og systematisk* forebyggende arbeid. Det sentrale målet med dokumentasjonen er å sannsynliggjøre at disse prinsippene er ivaretatt.

Dokumentasjonen av plikten til å kartlegge risiko for brann (forskriftens § 14) må vise at kommunen har innhentet relevant *informasjon* fra nasjonale data og om lokale forhold.

Dokumentasjonen av plikten til å planlegge det forebyggende arbeidet (forskriftens § 15) må vise at kommunen har gjennomført en tilsiktet organisering av aktivitetene for å nå målene for brannvernet. Det må fremgå tydelig hvordan satsingsområder og tiltak er prioritert og begrunnet.

Dokumentasjonen av plikten til å gjennomføre tiltak mot brann (forskriftens § 16) skal normalt vise et vesentlig samsvar mellom planen for det forebyggende arbeidet og de aktivitetene som har blitt utført i løpet av året. Dersom aktivitetene viser betydelige avvik fra planen, skal dette dokumenteres med hendelser, bekymringsmeldinger eller andre relevante grunner til å fravike planen.

Dokumentasjonen av at minstekravene til tiltak mot brann er oppfylt (forskriftens § 17, § 18 og § 19), kan normalt bestå av saksdokumenter og lignende dokumenter som er utarbeidet ved forberedelsen, gjennomføringen eller avslutningen av tiltakene.

Dokumentasjonen av plikten til evaluering av det forebyggende arbeidet (forskriftens § 20) må inneholde rutiner som viser et helhetlig og konsekvent system for gjennomføring og oppfølging av evalueringene. Dokumentasjonen må dessuten inneholde rapporter eller andre dokumenter etter evaluering av alvorlige branner.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første og andre ledd og §§ 10 og 33

Kapittel 5. Krav til produkter

§ 23 Omsetning og merking av bærbart brannslukkeapparat¹

Et bærbart brannslukkeapparat² kan bare omsettes³ hvis det er testet og sertifisert etter forskrift 9. juni 1999 nr. 721 om trykkpåkjent utstyr⁴ og typegodkjent⁵ av et anerkjent sertifiseringsorgan⁶ etter NS-EN 3⁷ eller en annen standard som stiller likeverdige krav til funksjonalitet og effektivitet⁸.

Bærbart slukkeutstyr som ikke oppfyller kravene til funksjonalitet og effektivitet etter NS-EN-3 eller annen standard som stiller likeverdige krav, skal merkes på norsk med at det har begrenset slukkekapasitet og at det ikke kan erstatte påbudt manuelt slukkeutstyr⁹.

Noter

- (1) Bestemmelsen retter seg mot dem som *omsetter* bærbare brannslukkeapparat, og har dermed et annet pliktsubjekt enn de andre bestemmelsene i forskriften. Bestemmelsen presiserer kravene til produkter i brann- og eksplosjonsvernloven kapittel 5. Det gjelder spesielle krav for håndslukkere som skal monteres og brukes i enkelte sammenhenger, for eksempel på tog og skip som fører flagg under et EØS-land.
- (2) Et bærbart brannslukkeapparat har en slik vekt og utforming at det lett kan bæres og brukes av en voksen person, og det inneholder eller oppnår ved utløsning det trykk som er nødvendig for at det skal fungere etter sin hensikt.
- (3) Omsetning betyr levering av brannslukkeapparat mot vederlag.
- (4) Forskrift om trykkpåkjent utstyr regulerer bare selve trykkbeholderen og skal kun sikre mot uhell som følge av trykket i beholderen. Forskriften gir ikke funksjonskrav. Alle beholdere som er godkjent etter forskriften skal være CE-merket.
- (5) Sertifiseringsorganene fører liste over godkjente håndslukkere med gyldig lisens. Når en lisens blir trukket tilbake kan ikke håndslukkeren lenger omsettes, men tidligere godkjente apparater kan fortsatt brukes med mindre tilbaketrekkingen skyldes svakheter ved en apparattype.
- (6) Sertifiseringsorganet anerkjennes av DSB. For tiden er Det Norske Veritas eneste anerkjente sertifiseringsorgan.
- (7) NS-EN 3 stiller blant annet krav til egenskaper, ytelser og prøvingsmetoder.
- (8) Håndslukkere som ble sertifisert/godkjent før 1997 ble prøvet etter et annet teknisk regelverk. DBE rundskriv 11/97 datert 1. september 1997 lister opp de viktigste endringene ved innføring av ny standard.
- (9) Forskriftens § 7 andre ledd stiller krav til slukkekapasitet for slukkeutstyr som brukes i boliger og fritidsboliger.

**Kort om bestemmelsen - *hvorfor* er det krav til omsetning og merking av
brannsløkkeapparat?**

Kravene til håndsløkkere fremgår i dag av flere regelverk. Forebyggendeforskriften § 22 regulerer godkjenning og merking av håndsløkkere basert på krav til funksjonalitet og effektivitet.

Sikkerhet mot uhell som følge av trykk er regulert i forskrift om trykkpåkjent utstyr.

Det gjelder spesielle krav for håndsløkkere som skal monteres og brukes i enkelte sammenhenger, for eksempel i tog og på skip.

Ansvarlig og bidragsytere - *hvem* er ansvarlig for at kravene blir oppfylt?

Den som omsetter håndsløkkere er ansvarlig for at håndsløkkeren er godkjent og merket i samsvar med forebyggendeforskriften § 22.

Gjennomføring - *hvordan* kan kravene oppfylles?

Det Norske Veritas kan gi veiledning om kravene og fremgangsmåten ved godkjenning av håndsløkkere.

Dette bør du også kjenne til

- Brann- og eksplosjonsvernloven kapittel 5

Kapittel 6. Sluttbestemmelser

§ 24 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2016.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 26. juni 2002 nr. 847 om
brannforebyggende tiltak og tilsyn.